

Az inflációt kézbentartani

A tavalyi dollárelszámolású deficit 1,4 milliárd, s ezzel az ország bruttó adósságállománya elérte a 20,5 milliárd dollárt. Eközben rubel-visszonylatban az év folyamán 1,6 milliárdos — ideiglenesen felhasználhatatlan — többlet keletkezett. Az infláció üteme gyorsult, ami arra kényszerítette a Magyar Nemzeti Bankot, hogy a forgalomban levő pénzmennyiséget és a hitelkínálatot erőteljesen korlátozza, magyarul: az infláció üteménél kisebb mértékben bővítsék. Nöttek a vállalatok fizetési nehézségei, egyre gyakoribb a sorbanállás. *Alacsony volt a lakosság megtakarítási hajlandósága (képessége), a takarékbetétek állománya reálértékben csökkent.*

A negatív jelenségek egy része múltbeli gazdaságpolitikai hibák — eladósodás —, más részük kedvezőtlen külső körülmények — fizetőkép-telen KGST-partnerek — következménye. A feszültségekhez hozzájárultak egyes kormányintézkedések is; a lakossági valutaellátás könnyítésével egyidőben életbe léptetett vámkedvezmények tömeges bevásárlóturizmushoz — márkamilliárdok kiáramlásához — vezettek. Pozitív jelenség volt ugyanakkor, hogy az importliberalizálás ellenére is javult valamelyest a dollárelszámolású kereskedelmi mérleg egyenlege, továbbá az, hogy

Forintban vagy valutában

A közelmúltban került a kezembe a „Market Letter”, a Magyar Nemzeti Bank időszaki kiadványának idei első száma, amely teljes terjedelmű az 1990. évi pénzügy-politikai elképzeléseknek szentelt. A kiindulás természetesen az elmúlt év, melynek pénzügyi feltételei igenesak feszítettek voltak.

az inflációt sikerült kezelhető keretek között tartani.

A pénzügypolitika általánosan megfogalmazott célkitűzései között 1990-ben is változatlanul a külső és belső egyensúlyi helyzet javítása, az infláció kézbentartása áll az első helyen. Az idén képződő hitelforrások — külföldi tőkebevonás és belföldi megtakarítások — korábbiánál lényegesen nagyobb hányadát fogják a vállalkozói szféra rendelkezésére bocsátani. Annál is inkább, mert a korszerű, piachoz alkalmazkodó gazdasági szerkezet kialakítása szükségessé teszi, hogy a vállalkozói szektor — a korábbi évek kényszerű visszafogottsága után — könnyebben jusson kölcsönhöz. Az idei elképzelés azzal számol, hogy ez a szektor nemcsak felhasználja saját megtakarításait, hanem más jövedelemtulajdonosok — külföld, lakosság — megtakarításaiból is részesedik, mégpedig a bankrendszer, s nem a költségvetés csatornáin keresztül.

Az elkövetkezendő években kiemelt célként kezelik

a lakosság forintmegtakarításának ösztönzését, annak érdekében, hogy a jövedelem megtakarítható hányadát ne konvertibilis valutákba, illetve holt tőkébe — ingatlan, műkincs — menekítse, hanem azáltal, hogy a vállalkozások élénkítését segítsék. Ezt elsősorban a megtakarítások értékállóságának biztosításával lehet megoldani. El kell érni, hogy a betétek után a jövedelemadó és az inflációs ráta figyelembevételével is — pozitív reálkamatot jussanak.

Azt feltétlenül meg kell jegyezni, hogy ez a törekvés a pénzügypolitika azon kevés erőfeszítései közé tartozik, melyeknek sikeréhez az állampolgárnak is valódi érdeke fűződik. Sőt drukkol is. Hinni azonban sajnos már nem nagyon hisz benne. A 20 százalékos adó kifizetése után is inflációt meghaladó mértékű nettó kamathoz vajon mekkora hitelkamatláb párosul majd? Lehet, hogy a színes televízió személyi kölcsöne egy ideig még 30 százalék alatt marad, de a mindinkább emelkedő kezelési

költséggel együtt már mostánában átlépheti azt. Mint ahogy a vállalkozóknál ez már meg is történt. A közelmúltban voltam fültanúja olyan telefonbeszélgetésnek, amelyben a bankvezér egy induló vállalkozásnak 28 százalékos kamattal, plusz 8 százalékos „bonyolítási jutalék” (mindkettő egy évre vetített) árán ajánlotta fel a hitelfolyósítást.

Apropó, a hitel. Ennek kapcsán változások várhatók a lakossági körben. A hosszú lejáratú hitelállomány a korábbiánál szerényebb mértékben növekszik. A magyar ázat roppant egyszerű, azok ugyanis annyira megdrágultak — ahogy ma mondják, piacivá lettek —, hogy az új hitelek iránt egyszerűen megcsappant a kereslet. Olyannyira, hogy a lakosság nettó megtakarítási pozíciója — várhatóan — javulni fog. Na nem sokkal, mindössze 20-25 milliárd forinttal, hiszen mindeközben az egy főre jutó reáljövedelem csökken. Nem vagyok pénzügyi szakember, s talán ezért, ebben a néhány tízmilliárd többletben sem hiszek. Lehet, hogy ezt még úgy számolták ki, hogy pozitív reálkamatot biztosítanak a befektetőknek. A forintban befektetőknek...

Kovács András

MAGÁNVÉLEMÉNY

„Hitelt érdemlő” meggyőződés

„Boldog” semmittevésben élttem át március 25-ét. Míg Önök, kedves Olvasóim, mérlegeltek és döntöttek, jómagam — harmincezer becsült menekült-sorstársammal együtt — csak azért szurkolhattam, hogy jól fogjon a nemzet pennája... Valószínűleg mi sem változtattunk volna a végeredményen — mivel közben az újabb erdélyi menekülőkkel és áttelepülőkkel növekszik a számunk, talán már az ősszel esedékes, köztársaságielnök-választáson számolni kell velünk. Akár a Nyugaton élő, kettős állampolgársággal rendelkező magyarokkal — akiket még csak honfitársainknak sem nevezhetek...

Míg választási totóink szerencsés nyertesei várják a megérdemelt küldeményeket, a pártok zajos koalíciós nyilatkozatokkal próbálják irányítani a második forduló menetét. Totózóinknál maradva: a legjobb tippelő, Simon Ferenc úr is csak 9 találatot ért el a lehetséges 15-ből („választási nyelvzetet” használva: 60 százalékkal nyert...), április 8-a, vasárnap kapcsán nagyon egyszerű lenne telitalálatra utazni az 1+1=2 szabályát alkalmazva. Tényleg, ilyen egyszerű lenne?

— Meggyőződésem — mely megérzésen alapul — a választási aritmetika bizonytalan volta. A magyar lélek, avagy nemzedékem (közép-európai áldozat és áldozó!) ismeretére hivatkozzak? Végül is, a nép előtt hitelesebbnek bizonyuló jelöltek fogják fölborítani a pártirodákban kikalkulált „végeredményt”. Azok, akik emberileg már eddig annyit tőket halmoztak fel a „hiteles” rovatba, hogy azt nehéz, illetve lehetetlen bármely pártmegállapodással a papírkosárba gyűrni. Ilymódon a nagy egyezkedést két irányba is felboríthatják.

Ezek szerint az 1+1=2 helyett 1,9, avagy 2,1 is lehet a végeredmény...

Pataki Sándor

Az OTF és a BM közleménye

Az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság és a Belügyminisztérium közös közleménye az egyes, személyes szabadságot korlátozó intézkedések hatálya alatt állt személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről szóló új jogszabály végrehajtásáról szól.

Az egyes, személyes szabadságot korlátozó intézkedések hatálya alatt állt személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről szóló új jogszabály összefoglalja a hasonló kérdésekről szóló 72/1989. (VII. 4.) MT rendeletben és a 104/1989. (X. 4.) MT rendeletben foglaltakat — amelyeket ezért hatályon kívül is helyez — és kiterjeszti a rendezésre jogosultak körét. Az igaznyervezés megkönnyítése céljából a következőkre hívjuk fel a figyelmet:

a) a havi 500 forint attól függetlenül jár, hogy a személyes szabadság korlátozásának idejét szolgáló időket figyelembe vették-e;

b) havi 500 forintban részesülnek, akiket internálás vagy kitelepítés céljából őrizetbe vettek, de internálásra, kitelepítésre nem került sor;

c) havi 500 forintban részesülnek a katonaként vagy leventeként a Szovjetunióba hurcoltak vagy ott hadifogságba esettek;

d) havi 500 forintban részesülnek a közbiztonsági őrizetben fogva tartottak;

e) havi 500 forintban részesülnek az 1956-os népfelkeléssel kapcsolatban ugyan el nem ítélték, de előzetes letartóztatásban vagy kényszerorvoskezelés alatt tartottak;

f) havi 500 forint a sérelmet szenvedettnek, ha nyugellátása, baleseti nyugellátása nincs, a nyugdíjfolyósító szerv által folyósított bármilyen nyugdíjszerű rendszeres ellátásához jár;

g) a havi 500 forintot a sérelmet szenvedett akkor is megkapja, ha semmiféle ellátása nincs, de utána házastársi pótlékban, házastársi jövedelem-pótlékban részesülnek.

Havi 500 forint továbbra sem illeti meg azt, aki csak baleseti járadékban részesül (500 forintot majdani nyugdíjához fog kapni).

A havi 500 forint a személyes sérelmet szenvedettnek tehát egy jogcímen és továbbra is kérelem alapján jár. A kérelemhez csatolandó hatósági bizonyítványt az internálásról, a kitelepítésről, az őrizetbe vételről, a Szovjetunióban tartózkodásról és a közbiztonsági őrizetről a Belügyminisztérium állítja ki (1903 Budapest, pf. 314).

Ha pedig az 1956-os népfelkeléssel kapcsolatban bírósági eljárás nem került sor, az előzetes letartóztatás vagy ideiglenes kényszerorvoskezelés tényét és időtartamát — ezt is kérelemre — a fővárosi (megyei) főügyészség igazolja.

Kiemeljük, hogy nem jár újabb 500 forint annak, aki azt a 72/1989. (VII. 4.) MT-rendelet vagy a 104/1989. (X. 4.) MT-rendelet alapján már megkapta.

A nyugdíjfolyósító szervnek benyújtandó kérelemben feltétlenül fel kell tüntetni a nyugdíjfolyósítási törzsszámot. Fokozott jelentősége van ennek akkor, ha olyan volt internált, kitelepített stb. kéri a havi 500 forintot, akinek a nyugdíjfolyósító szerv semmiféle ellátást nem folyósít (tehát a nyugdíjfolyósító szervnél nyilvántartva nincs, és a kérelem a házastársra kezébe folyósított házastársi pótlékra, házastársi jövedelem-pótlékra van alapozva).

Az új jogszabály azt is kimondja, hogy a havi 500 forint 1989. augusztus 1-jétől jár, ha a hatósági bizonyítvány, az igazolás iránti kérés a Belügyminisztériumhoz, illetőleg az említett ügyészi vagy bírói szervekhez 1990. június 30-áig megérkezik.

Azok az időtartamok, amelyekre összesen havi 500 forint emelés jár, szolgáló idejének, munkajogi szempontból pedig munkaviszonyban töltött idejének számítanak.

A Minisztertanács döntése szerint az öregségi korhatárt betöltött vagy rokkanat személy is megkapja a havi 500 forintot, ha nyugellátásban, baleseti nyugellátásban, nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátásban nem részesül, és utána házastársi pótlékot, házastársi jövedelem-pótlékot nem kap senki.

Mozog a tópart Őszeséiken

Nógrádi Pista bácsit elfogta a félelem. Az őszeséki tóparti tanyájánál karóverő, szalaghúzó embereket látott, és jeleket garmadáka, amely szerint megint parcelláznak. Ijedtségének oka régről gyökerezik, mert egyetlen kincsét, megélhetésének eddigi forrását, a földet érezte kiszaladni a lába alól. Arva gyerekként lett hű társa holdjainak, gyarapította, forgatta, művelte azokat legjobb tudása és napenkénti verejtékes igyekezete szerint. Mutató tanyá, rendbe rakott parcellák sora maradt mára, annak ellenére, hogy a háború négyévi, gyötrelmes orosz fogságba kényszerítette. A beadás világ vagyonából kiforgatta, majd a sokadik talpra állás után, a téves világ indulásához kellett a vanjával — 50 hektó bort adó szőlő, gumis kocsi két lóval, ekével, boronával és más, drága pénzen vett szerszámmal — hozzájárulni. Későbbi enyhüléseként a „parasztnyúzó” rendnek, bérbe vehette saját, régi földjeit a legatyásodott közösségtől, amelynek alakulásakor Nógrádi Istvánt elnöknek választották gazdátársai.

E dióhéjba gyömöszölt múlt után nem meglepő, hogy Pista bácsi dühbe gurult a földet méricskéló idegenek láttán. Számára a „köröztös karók” — amelyek a mérnökök állítottak glédába — a biztos földosztás előkészületét jelölték. Hiába mondták az Alkotmány Tsz irodájában, hogy ezek csak a „mozgó tópart” újratérképezését szolgálják, Pista bácsi a pecások, vagy ahogy ő nevezte: a picészek terjeszkedését vélte föfedezni az út menti karózásban.

A hitetlenkedését ekképpen summázzhatjuk:

— Így csinálták előtte a vasút melletti aligamj szőlőmmel is. Elvették, lemondatták a használatáról, és kimérték a hétvégi házásoknak. Az én földemre még nem lett mindre gazda, gazt terem egy része, és emiatt vagyok ideges az itteni — tóparti — méregtetések miatt. Ezt a földemet, amelynek mindig magam gondját viseltem, már rom engedem, hogy másnak adják. Van nekem három családom, rájuk szeretném átörökíteni, mert 76 éves vagyok, és csak úgy leszek nyugodt, ha az életem munkája rájuk száll, nem idegenekre. Mert tudom én, a tsz eladja, hogy abból fizesse az adósságát. Engem meg eltesznek innen, messzire...

Nógrádi István súlyosan pörölő szavai kirepültek az értebe, eljutottak a Szabad Föld újság hasábjaira, és természetesen Botka István tsz-elnökhöz, Vincze Mihály főmezőgazdászhoz és még sok mindenkihez. A Balástyai Alkotmány Tsz fiatal

politikai szakadás segített ebben. Megkuszálták a földművelőit önértékét.

— Hát, hogy egészen pontos legyek, a tsz-ek a törvény változásával már adhattak vissza földet korábban is. Ruzsán, meg a mi szomszédunkban, a Rákóczi-ban már a pártcsatározások előtt mértek vissza parcellákat. A mi közgyűlésünk is úgy határozott, hogy aki bevitte a tulajdonában levő földet, és tagja a szövetkezetnek, visszavehet három hektár területet, aranykorona-arányosan. Aki augusztus 31-éig jelentkezik és a feltételeknek megfelelő az igénye, szeptemberben kimerjük neki a kívánt földet a tanyája közelében, vagy ott, ahol lakik.

— Akkor Nógrádi Istvának nem is kell félni, hogy elteszik majd az új birtokát innen tíz-húsz kilométerre, a csölyösi határba?

— Erről nem is volt szó — veszi át a válaszolás jogát az elnök. — Megmondtuk a közgyűlésen, hogy nincs oka a félelemre. Előtte már karácsonykor is beszélünk vele, úgy érzem, megnyugodott... Hogy a mérnökök mit mondtak neki, az már nem a mi dolgunk. Mi nem akarjuk kivenni a földet a talpa alól, ez biztos.

— Általában a szikeseket, nádasokat, legelőket, de azoknak se 60-80, hanem 10-20 forintért adjuk négyzetméterét. Eddig három hektár kelt el, 240 ezer forintért. Ebből nem fizethetjük a prémiumot, mint Pista bácsi hiszi. A márciusi közgyűlésünkön elmondtuk, hogy több mint kétmillió forint pluszpénzt osztottunk a tagoknak, beleértve a szociális juttatásokat is. Ezek tények.

Nincs is okunk kételkedni, csupán arra lettünk volna kíváncsiak, mióta tart Balástyán a talpalatnyi földmizéria. Vincze Mihály szavaival:

— Tavaly tavasszal még ijesztgetni lehetett az embereket a földdel. Nevelésnek tartották sokan, hogy újra gazdák lehetnek. Aztán hirtelen megjött a kedv a földműveléshez.

— Nyilván a többpárti politikai szakadás segített ebben. Megkuszálták a földművelőit önértékét.

Hát, fogas kérdés, annyi szent. S félo, hogy egy darabig fájdalmasan mar majd belénk mindenhol, nemcsak az őszeséki tóparton... Majoros Tibor